

Frank Leskovic, naš zastopnik iz Madisona, O. nam je poslal večeraj dva nova naročnika. Tako malega kraja pa kar dva nova naročnika, to pa že nekaj šteje in kaže, da je Mr. Leskovic pridno na delu, ne samo okrog rož, ampak tudi za naročniki. Prav tako, Frank!

Naš vrli zastopnik John Miller nam je tudi poslal enega novega iz Chicaga.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER6117 St. Clair Ave. Henderson 0628 Cleveland 3, Ohio
Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko na leto \$7.00; za Cleveland in Kanado po pošti za eno leto \$8.00.
Za Ameriko pol leta \$4.00; za Cleveland in Kanado po pošti pol leta \$4.50.
Za Ameriko četrt leta \$2.50; za Cleveland in Kanado po pošti četrt leta \$2.75.
Za Cleveland in okolico po ravnateljstvu: eno leto \$7.00, pol leta \$4.00, četrt leta \$2.50.

Posamezna številka stane 5 centov.

SUBSCRIPTION RATES:

United States \$7.00 per year; Cleveland and Canada by mail \$8.00 per year.
U. S. \$4.00 for 6 months; Cleveland and Canada by mail \$4.50 for 6 months.
U. S. \$2.50 for 3 months; Cleveland and Canada by mail \$2.75 for 3 months.
Cleveland and suburbs by Carrier \$7.00 per year, \$4.00 for 6 months, \$2.50 for 3 months.
Single copies 5 cents each.

Entered as second-class matter January 5th 1938, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd 1879.

83

No. 224 Thurs., Nov. 14, 1946

Komunisti - uničevalci slovenske kulture v preteklosti

II.

Gradove so požigali in opremo uničevali s prav posebno naslado. Bral sem že tedaj, po prihodu komunistov na oblast, v nekem njihovem glasilu pesem z refrenom: "Grad gori, grof beži!" Rekli so od vsega početka, da je treba gradove podreti, ker so to priče našega tlačanstva. Tega izgovora si druhali ni mogla izmisliti, kajti preprosto ljudstvo že tako dolgo ni čutilo pritiska graščinske gospode — vsaj po Kranjskem in Štajerskem — da je že davno pozabilo na kakršnokoli maščevanje. Saj bo vedar poteklo že skoraj 200 let od zadnjega kmečkega punta na Tolimskem. "Priče tlačanstva" so zgolj plod "kulturnikov," potrebe za netivo razdejavanja željni druhali. Po zemljiških reformah Marije Terezije in Jožefa II. se je odnos graščakov do domačega ljudstva tako bistveno spremenil, da popolna odprava podložništva ljudem ni bila povsod zaželjena. Poleg tega so ravno plemiči posegli zelo dolgovno v slovensko zavestno narodno kulturno delo. Zaslug Zoisov, Erbergov, Teuffererjev, Codelljev, Breckerfeldov ali Busetov so se mogli "kulturniki" naučiti pri svoji lastni največji avtoriteti na tem področju prof. Francetu Kidriču. Zgoreli so pa tudi gradovi sloveskih svobodoljubcev, Prešernovih prijateljev in gostiteljev, kakor Smoleta, Rudeža in drugih. Lastniki večine sedaj uničenih graščin so bili sproletarizirani nekdanji odličniki! Naj omenim primer lastnice gradu Lesno brdo pri Vrhniki: živela je v slabših gmotnih razmerah kot kateri koli kmet v okolici; njena svakinja in prevzitarica je do besede beračila. Toda grad je zgorel kot "priča tlačanstva," čeprav nikoli podložnikov imel ni, kajti bil je le lovski gradič polhograjskih baronov Marka Antona I. in II., ki ju štejejo med največje podpiratelje slovenskega baročnega slikarstva. Podobno je bilo z graščino na Bokalah, kjer so živeli prevzitarji in je bila last ljubljanske Vincencijeve družbe in Marijanišča pod patronanco samega F. S. Finžgarja, sedaj nosilca visokega Titovega odlikovanja, ob požigu Bokalc pa jeznege ogorčenja, ki je nasproti meni ta požar naravnost po gorjansko obsajal.

Pršla pa je doba novih izgovorov, ko so se vendar preveč pojavljali izrazi ogorčenja. Morda se je kdo izmed kulturnikov spomnil na Lunačarskega razstavo "davnih malikov," ko je ta sovjetski prosvetni komisar ali danes bi rekli "minister" zbral iz ruševin ruskih samostanov in svetišč zbirko svetih podob — ikon, z namenom, da pokaže svetu rusko umetnostno izročilo in višina sovjetskega spomeniškega varstva. Zato so tedaj na Slovenskem razglasili, da je bilo potrebno rušiti cerkve in gradove, pa tudi farove in šole in izobraževalne domove zato, ker so bile trdnjave bele garde. Zgodovina pa bo imela lahko stališče to pobiti. Tistih stavb namreč, kjer je bila bela garda, niso največkrat niti napadli, ker se jih niso upali, kaj šele, da bi jih razrušili. Za svojo okolico vem, da niti na Lesnem brdu niti na Bokalah, pa tudi v gabski in hruševski cerkvi ni bilo ne vaše straže ne domobrancev. Turjak je le ena redkih izjem. Sicer pa je dobršna polovica cerkva in gradov pogorela, preden so bile vaše straže ustanovljene. Če so to komunisti nasprotno ugotovili, ti je svet rekel, da bi v tisto stavbo pač bela garda gotovo prišla, če je ne bi bili oni prej porušili. To spominja na takega očeta, ki je šel zdoma, prej je pa še vse otroke pošteno pretepel, češ, da bodo gotovo ta čas, ko njega ne bo doma, kakšno lumparijo napravili! Spet nam je pravi namen tega početja razgalil že zdaj po prihodu komunistov na oblast, slikar Frances Mihelič. V eni izmed junijskih ali majskejših številk lanskega Slovenskega poročevalca piše, navdušujoč se nad tendenčno partizansko umetnostjo, da si predstavlja sliko s sodobno snovjo na primer takšno, ki kaže spredej partizanske vojske, prihajajoče od požiga gradu, priče nekdanjega tlačanstva, ki ga je še videti gorečega v ozadju prizorišča. Tako dokazuje znova komunistični umetnik, da je bil izgovor s tedanjimi ali morebitnimi poznejšimi belogardističnimi oporišči v gradovih — kot tudi v cerkvah in prosvetnih domovih — jalov in da gre pri vsej stvari le za perverzno izlivo neke pokvarjene lažikulturnosti sodobnih dekadentov v pravem pomenu besede.

Spomeniški urad je vodil ta čas, ko se je vse to dogajalo, dr. Franc Mesesnel, asistiran pa mu je dr. Stane Mikuž, brat dr. Metoda Mikuža. Oba ta dva uradnika državnega urada za varstvo umetniških spomenikov, sta bila rdečkarja. Če si tam omenil, kaj se dogaja, so sicer navidezno ogorčeno zmajevali z glavo, toda v tiskanih poročilih Spomeniškega urada, ki jih je prinašal Zbornik za umetnostno zgodovino, ni bil zabeležen niti en primer komunističnega atentata na umetnostni spomenik, čeprav so sicer ta poročila javila vsako količjak pomembno poškodbo umetnine. V Narodni galeriji je o teh stvareh sprožil debato marsikak odbornik, toda Narodna galerija si po svojih predstavnikih ni upala javno nastopiti. Spomeniški urad pa je smel celo opustiti svojo uradno dolžnost, čeprav je bilo občevarje in sodelovanje dr. Mesesnela s fašističnimi referenti (Franco in drugi) v pravem pomenu kolaboracionistično in so občevali ti oblasti ki z vsemi tozadevnimi zavodi in ustanovami le s posredovanjem dr. Mesesnela. Ta mož se je v zadnjem času tik pred nastopom grajskih požigalcev celo nek-

ko specializiral za proučevanje grajskega stavbarstva in umetne opreme ter slik, ki jih je prav on nekaj izredno važnih odkril. Kot tak bi moral ugotoviti — kar je meni sedaj po natančnejšem spoznavanju obrobne alpske pa še bolj italijanske grajske in palačne arhitekture postalo še bolj jasno — da je vprav slovensko grajsko stavbarstvo od srednjeveškega primerka tudi porušene mirenske graščine pa do rokokojevskih prizidav — tako izrazito samonikel naš pojav, da vzdrži po svoji važnosti za slovensko umetnost z njo primerko večjeje le še kranjski gotski presbiterij ali pa ljubljanski pozni barok.

Dr. Mesesnel pa je molčal in delal — za partizane, ki so rušili najizrazitejše področje njegovega znanstvenega raziskavanja. Bog ve, če ne z njegovim — privoljenjem.

Po množini uničenih spomenikov še večja, za naše kulturno bogastvo pa nič manj usodna je tudi druga nesreča: požig vasi in posameznih naselij ter s tem uničenje narodnega gradiva. To gradivo je bilo v stavbah v oddaljenih vaseh in je uničeno vsaj do 75%. Požigali pa so te zaklade ljudske umetnosti poleg partizanov v približno enaki meri tudi okupatorji. Toda — povod za to so dali zopet komunistični revolucionarji! To drži in bo držalo! Res je, da po četja okupatorjev ni mogoče oprostiti, tem manj je mogoče enako početje odpustiti domačemu skrunilcu ljudskih svetinj: znamenj, križev, podob itd. in njihovem izzivanju okupatorja za maščevanje nad nedolžnimi lastniki lepih gorskih hiš in ljudsko umetnostnih starin. Vso težo te izgube bi mogel ugotoviti šele slovenski narodopisec; toda tudi umetnostni zgodovinar se čuti bridko prizadet spričo te katastrofe v njemu najsorodnejši stroki.

Če so zdaj v zasmeh svojemu lastnemu početju ljubljanski oblastodržci obnovili spomeniško varstvo, to le pesek v oči. Prepričani smo, da naše kulturne preteklosti ne bodo nikoli spoštovali, ker so ji iz prepričanja nasprotni. Ali pa rajši varujejo — ruševine, kakor pa prej, ko bi si lahko ohranili v pravi podobi? Če bodo ostali oni na oblasti, sem prepričan, da bo gradivo, ki je še ostalo (križi, leseni svetniki, podobe na steklu itd. itd.) v najboljšem primeru le še trgovsko blago, česar pa nas varuj Bog, ki je narodu dovolil njegovo svojsko in samoniklo kulturno rast!

BESEDA IZ NARODA

Iz Girarda

Girard, O. — Veselica naše podružnice Slovenske moške zveze je minila. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička, kar vam lahko potrdita Mr. in Mrs. Matt F. Intihar, ki sta bila navzoča. Saj mi je celo rekel: Anžiček, kam boš pa djal vse ljudi, ko je že vse polno in še vedno prihajajo? Mr. Intihar je bil jako zadovoljen in se je izrazil, da kaj takega ni pričakoval v tako majhni naselbini in da ob priliki zopet pride, ker ga veseli, da je imela SMZ tako lep uspeh.

Volitve so zopet minile, a na žalost, kaj takega nisem pričakoval, da bi tako izpadlo. Tukaj smo jako dobro naredili, kajti v Trumbull in Mahoning okrajih smo dali demokratom večino. Drugi okraj pa so se bolj slabo pokazali. Mislim pa, da so tega poraza največ krivi v Washingtonu, ker zadnje čase tako slabo komandirajo, da so se s tem vsem ljudem zamerili in ti so pa ob času volitev pokazali, da niso zadovoljni s tako vlado. Seveda, ti, ki so sedaj pri volitvah izgubili, niso tega krivi sami, ampak njih stranka. Zdi se mi, da so ženske še najbolj volile republikansko, ker se niso strinjale s temi odmerki. Največ pa je škodovalo, ker so vsega pošiljali v Evropo in druge dežele in tukaj je pa primanjkovalo.

Prav za prav povsod so se vtikali, samo tja ne, kjer bi bilo treba. Za Ameriko so se premalo brigali, zato so se pa zapeljali tako daleč, da jih volivci ne marajo več.

Seveda, Mr. Lausche ni tega kriv, kajti on je poštenjak. Pa kaj pomaga, ko pa danes poštenjak ne velja dosti; vsak drugi ima več uspeha, pa naj bo v politiki ali pa v privatnem življenju. Zdjaj ne bomo imeli Slovence nikdar več take prilike, da bi imeli svojega rojaka v tako visokem uradu, ga ni bilo prej in ga ne bo tudi pozneje, ker ni glasov zanj. V resnici ga lahko srce boli. Seveda, nekateri pravijo, saj ni za nas nič naredil. . . Koliko so pa naredili guvernerji pred njim, saj jih je bilo že veliko? No, bomo videli, kaj bo na prihodnji guverner naredil za nas, saj imamo izkušnje v preteklo-

Kakšna je "Baragova Pratika" za leto 1947

"BARAGOVA PRATIKA"

gre letos šestič na pot med svoje slovenske ljudi po Ameriki in v precejšnjem številu tudi v Kanado, Jugoslavijo in druge kraje po svetu. Je zelo praktična knjižica. Že na zunaj ima priključno obliko in že tu vsakega spominja s svojim imenom in sliko na prvega aslovenskega pionirja v Ameriki, ki je prišel pred 117 leti v ta novi svet Ameriko, na svetniškega slovenskega škofa med Indijanci, Friderika Ireneja Barago.

Zanimiva je tudi po svoji vsebini. Na svoji drugi in tretji strani začnjen z vsemi pojasnili za letošni leta 1947. Nato sledi koledarski del s podobami nekaterih svetnikov in svetnic in z vsemi koledarskimi označbami. Za tem sledi kratek uvodnik, tabela o premakljivih praznikih za dolgo let naprej. Članek o Baragi, ki poudarja, kaj pomeni Baraga kot pionir, civilizator in misijonar za slovenske potomce v Ameriki. Zanimiv rodopis apostolov. Kratek opis hierarhije Katoliške cerkve. Seznam slovenskih župnikov in duhovnikov v Ameriki. Sledi zanimiva humoreska: "Kako so zdravili Andreja?" Opis vlade Združenih držav. Pojasnila o vseh kabinetskih uradih in seznam tajnikov (ministrov) vseh oddelkov in najvišjega sodišča. O zakonodajstvu, poštni informacije. Ena stran zanimivih narodnih zastavic. Seznam vseh predsednikov Združenih držav. Rubrika "Vsakega malo" vsebuje nadvse zanimive zgodovinske

in druge poučne podatke.

Zelo poučna in zanimiva za mnoge bodo pojasnila o merah in vagah. Koliko ljudi danes povprašuje o razlikah med akri in hektari. V starem kraju namreč vlada dovoljuje le toliko hektarov zemle posamezniku za obdelavo. Na podlagi pojasnil o tem v Pratici bo to lahko vsak sam izračunal, koliko zemlje je to. Dálje je vrlo zanimiv seznam o nezdodah v ameriških premogokopih in rudnikih tekom zadnjih 45 let. Interesanten je "Pogled na svet," ki ga je sestavil znani slovenski pisatelj Rev. J. M. Trunk. Temu sledi humoreska: "O Marku, ki je z uhlji strigel," kako je potolažil dva sprta vladarja in prišel sam do visoke slave. Temu sledijo še zanimive črtice: "Pokora," "Invazija," "Novoletni strah," "Cigan in terice," "O komeh in repaticah" in "Pot v smrt." Pratika je dalje polna zanimivih slik.

Taka je Baragova Pratika za leto 1947. V sled podražito papirja in dela stane letos 50 centov za Ameriko in stari kraj s poštnino vred. V sled omejitve papirja, ki je še vedno ne veljavi, smo je letos izdali malo manj kot lani. Naročite jo, dokler je v zalogi. Letos vam bo žal, če boste čakali predolgo in boste ostali brez nje. Naročnino 50 centov pošljite v Money Order, čeku ali gotovini. Znamk prosimo letos ne pošiljajte, ker jih ne rabimo več toliko, kolikor smo jih prej. Naročila naslovite na:

BARAGOVA PRATIKA, 1840 West Cermak Road, Chicago 3, Illinois.

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došle preko Trsta)

(Nadaljevanje z 1. strani)

mora Jugoslovani varovati. Ker pa gre trda za blago, se naredba le delno izvršuje. Tekstilne tovarne v Kranju izdelujejo neko sivo in težko blago za vojake, a te obleke se hitro zavaljajo, ker je blago slabe vrste. Huterjeva tovarna v Mariboru zdaj veliko dela, toda večina blaga gre v Rusijo, ostanek v Srbijo, doma v Sloveniji pa imajo pač nakaznice za obleko, blago pa je silno težko dobiti. Pri vojastvu se zelo opazja, da mnogo vojakov hodi v raztrganih in zaflikanih uniformah; tudi čevlje imajo raztrgane; ta ali oni si s kosom žice pošije obutev, da se mu ne razleti na kose.

Tito ima v coni B veliko vojaštva, ki je povečini z juga. Ni pa vojaštvo zadovoljno in rado dezertira. Amerikanski in angleški vojaški krogi na Primorskem zelo nizko cenijo vojaško vrednost teh Titovih čet.

KORUPCIJA CVETE. — Na zunaj so partizani silno strogi, toda notranje so že močno korumpirani. Delajo za komunistično stvar, ker je ukaz in ker se boje kajeti. Kljub temu se da podkupiti tudi uradnike OZNA. Čez mejo te spravijo oznavci sami, če jih plačajo. Seveda stane taka stvar do 10,000 din.

DŽUNGLA. — Neki prijatelj mi je označil razmere v coni A z izrazom džungla. Izgleda kot da je vse podivjano in da je eden proti vsem in vsi proti enemu. Neprenehoma pokajo strelji; bombe in dinamiti so zelo domače stvari. Umori in ugrabitve so na dnevnem redu. Zaveznike oblasti so mnogokrat čisto brez moči. Komunisti dejansko strahujejo vse. Vse pa se s strahom vprašuje, kaj bo tisti dan, ko se zaveznike moči umaknejo popolnoma. Takrat bo spet velik val beguncev zagnil obmejne slovenske vasi in se skušal razliti po Italijo. Slovence bo bežal pred Slovincem bratom. Te divje razmere je ustvaril komunist. Nas Slovence je naslikal širnemu svetu kot divjake, ki se ne strašijo nikakega zločina za širjenje komunizma. Na tem

smo izgubili Trst.

OČI SE ODPIRAJO — pre mnogim zapeljancem v coni B, ki je pod komunistično jugoslovansko upravo. Vsaj dve tretjini ljudi je odločno proti partizanom, toda vse mora molčati pod strašnim terorjem. Ravno v tej coni so imeli poprej partizani res mnogo zaslobe in dobre pristase. Ljudstvo, ki je tako težko nosilo italijanski jarem, je gledalo v partizanih ljudske rešitelje. Sedaj, ko vidi, kako se ti rešitelji družijo z Lahi, da bi bolj utrdili komunizem, sedaj ko vidijo, kako partizani posnemajo fašistične metode, kako strahujejo ljudstvo in mu jemljejo vsako svobodo, sedaj prebivalstvo te cone svorazi partizane kot je nekdanj sovražilo Lahe. Morda še bolj, ker bridko občuti prevaro.

TAJNI ITALIJANSKI RADIO. — Ker ljudje v coni B ne morejo dobiti drugih kot komunistične časopise zelo poslušajo tajni italijanski tržaški radio. Oddaja v italijansko nacionalnem duhu vsak večer ob osmih. Ta podaja vse novice iz Juiljske krajine. Slovenci, ki Lahe sovražijo, morajo poslušati laški radio, ker komunisti ne pustje v svojo cono drugih listov kot komunistične.

ZALOSTNA USODA INTELIGENCE. — Komunizem je silno zadel posebno inteligenco. Malo je vprašal komunist, kdo je res kaj kriv in kdo ne. Načelo je bilo, da se razlasti in odstrani vsakogar, kdor ni s komunisti. Sedaj so mnogi izobraženi prepričani usmiljenju dobrih ljudi, drugi pa so veseli, da dobe kako delo kjerkoli, da se morejo preživeti. Ravnatelj Ljubljanske kreditne banke Hrofta, po rodu Čeh, ki pa je preživel vse življenje v Sloveniji, dela skupaj s svojo ženo v pisarni neke tovarne za zamaške po 10-12 ur na dan. Državni pravnik v Novem mestu dr. Prijatelj dela sedaj na svojem nekdanjem domu kot kmečki dninar. Zraven pa toži partizani po listih, da manjka strokovnjakov. Pa so te sami odstranili.

— Najstarejši mlin na veter je v kraju Nantucketu na Nizozemskem. Že sto let melje, pa ni bil še nikdar popravljen.

Saj bi bili morda res odrinili na nedeljo 22. sept. takoj po prvi maši, to je ob 6:30, ali 2 minuti zatem, da se ni naš ljubljanski France uprl in naravnost brez ovinkov povedal, da ni on še v svojem življenju vstal ob pol sedmih jutraj, pa tudi Willardu na čast in uslugo ne bo. France še ni pognal v svet svojega protesta, ko sem ga jaz že zajahal in z vsemi štirimi praprl. Tudi jaz se strašno rad potarcam v nedeljo jutraj in sem bil prepričan, da Willarda ne bo konec, če pridemo tje dve uri pozneje.

Ostala naša sopotnika, France in Mr. Grdina sta dokazovala, da zgodnji ptički najdejo najlepše črve in da leže ob rani uri zlate ure vsenavskrižem po cesti in Mr. Grdina je celo vrgel med cenjeno poslušalstvo še celo krilato in o nekkih zaspahih in položajih, katere si pa ni hotel nihče prisvojiti, torej je ostala kot pšenično zrno, ki pade na golo skalo.

Midva s Francetom sva začela dajati tehtne vroke, enčes, brez zajtrka bo treba iti na tako dolgo pot, saj vendar ne moremo zahtevati od domačih, da bi samo zastran nas zletnikov stali vso noč pri peči in nam pripravljali zajtrk. "Mene ves dan glava boli, če se jutraj pošteno ne podprem," je trdil Jakišič.

"Meni tudi ves dan narobe hodi, če jutraj prej kam grem, predno vstanem," sem mu primaknil, ki sem mi je posebno važno zdelo za stvaren argument.

"Okej," se je prvi podal Mr. Grdina, naj pa drnjahata par ur dlje jutraj. Ampak kasneje kot ob 10 dopolne ne bomo šli.

"Čakajte," se je tedaj spomnil g. Franc, "jaz bom maševal ob 10, ki je glavna masa in trajala eno uro. Potem mi dajte kakih 15 minut in bom pripravljen."

"Oraj, dodajmo še 15 minut, da bo vsem prav in ob pol podne bomo odrinili," je ukazal Mr. Grdina, ki bo dal Buick, torej glavni pogoj za potovanje. Naj kar tukaj dodam, da smo k temu primaknili še 10 minut za boljšo mero in 20 minut pred podne v nedeljo 22. sept. zares tudi odpeljali iz metropole.

Prijatelj sem se naročil: "Veste, proti severu bomo vozili in jesenski čas bo. Ne, bo na pek, če vsak vzame s seboj kakšno lahkejšo suknjo." Da bodo, so obljubili in jo je tudi zares vsak vzel — razen mene, ki sem jo pozabil doma, da sem se prvi dan na Willardu, tresel kot trepetlika v lozi. Veste, vedno tako strašno skrbim za druge, nase pa pri tem pozabim.

"Nekaj sendvičev bi vzeli s seboj," je svetoval Jakišič, "bi prav prišli po poti."

"Kaj sendviči," sem mu ugovarjal, "kaj misliš, da se peljemo na božjo pot v Carry? Za tje naše ženske cvrjejo in pečejo na vse mile vize en cel teden poprej. Saj bomo lahko spotoma ustavili in si kaj kupili." Moj ugovor je bil sprejet na celi črti. Pa vendar se mi Jakišičev pomislek ni zdel tako napačen in sem nekje snel eno celo pečeno kokodajsko in jo nesel s seboj, ne da bi ostalim pasazirjem kaj povedal o tem. Nisem namreč še pozabil na petelinčka, ki ga nam je nekoč zavila Sepiceva Urška, ko smo se peljali v Pennsylvanijo in kako nam je šel v galop. Tudi moja čilica bo še prav prišla, če kaj vem, sem si mislil. Naj kar tukaj povem, predno pozabim, da njene kosti počivajo ob deželni cesti nekje v državi Wisconsin.

V plamenih rdečega pekla

Spomini političnega kaznjence
Spisal: ALBIN BREZNIK

"Mi se v vseh teh vprašanjih strinjamo z vami. Kar se prvega vprašanja posebno tiče, mislimo, da krožki sicer ne morejo obstajati, ne more se pa nikomur prepovedati, če te krožke vzpostavlja. Vaše mnenje je, mislimo, samo toliko napačno, ker ne veste, da je vsak komunist kaznjence aktivni član stranke in za svoje vedenje v ječi neposredno odgovoren komunistični stranki, katere pobožnost je vodstvo krožkov. Ker smo torej aktivni komunisti, je vse naše delovanje aktivno delo za stranko in je vsak obvezan, podvreči se političnemu šolanju. Sicer sem tudi jaz eden izmed tistih, ki so iz nevednosti v preiskavi delali napake, toda človek lahko v ječi razvije nove pozitivne lastnosti, pri čemer se storjene napake same po sebi zbrisajo. S tem hočem reči, da zaradi koristi stranke lahko vstopim, če potreba, tudi jaz v krožke in v njih soodločam ali imam celo vodilno mesto. Govornikovo stališče nasproti rehabilitaciji ima 'zajednica' za napačno, kajti možnost rehabilitacije se ljudem ne sme odvzeti. Tudi jaz računam nanjo ter bi se, če bi zvedel, da je komunistična stranka zlomila palico nad menoj, obrnil in odšel med kriminalce. Rekel sem, da smo aktivni delavci za stranko, s tem je tudi njena navodila brezpogojno izvrševati. Kriminalni kaznjence vendarle še lahko postane dober boljševik, zato je ugovor proti našemu delovanju med kriminalci neupravičen. Krožkov ne bomo razpustili, ali dovoljujemo vam, da vstopite v našo 'zajednico', ker samo 'zajednica', kakršna je sedaj, more vzgajati železne borce za delo med množicami proletariata.

V drugem vprašanju ni med našim in našim naziranjem nobene razlike. Mislimo, le, da mora članstvo v komuni biti obvezno za vsakega obsojenca, kajti lahko bi kdo prejemal podporo od Rdeče pomoči, ne da bi njegovi tovariši imeli kaj od tega. 'Zajednica' ima tudi namen, vzdrževati bojno razpoloženje, in čeprav akcije niso vedno potrebne, jih je vendar treba pospeševati, ker bi sicer utegnili primeriti, da bi v zaporu postali razredni

borci pravi malomeščani. Kolektivni konsum res ne more biti komunizem v strogo marksističnem smislu. Toda živimo v takih okolištinah, da moramo to medsebojno podpiranje šteti za aktivno delovanje za stranjo. Odločno odbijamo namigavanje na pospešitev razvoja "lumpenproletarske ideologije", ker smo prepričani, da večina tovarišev, ki so odšli na svobodo, takoj vstopila v vrste revolucionarnega gibanja. Uvaževati moramo dejstvo, da nas bo stranka pozvala na odgovor za to, kar smo delali v zaporu.

Tudi s stališčem, izraženim v tretjem vprašanju, da se namreč protirevolucionarni elementi ne smejo sprejeti v 'zajednico', se popolnoma strinjamo. Ne more pa to načelo veljati za ljudi, ki so v preiskavi le po naključju napravili napako. Napaka je samo dokaz aktivnega delovanja, ker samo kdor ne dela, ne more grešiti.

V četrtem vprašanju se v celoti strinjamo z vami. Le nekaj bi pripomnil. 'Zajednica' misli, da je bilo njeno vedenje nasproti nečlanom vedno pravilno v smislu marksistično-leninistične nauka. Izključitev in bojkot sta v razrednem boju sama po sebi razumljiva. Če pa niste člani komune, je vaša krivda, ki jo s priznanjem in vstopom v organizacijo lahko zbrisate. Če stavljujoč kriminalci niso občevali z nestavljajočimi komunisti, se mora to pripisati visoki razredni zavesti in vplivu komunistične ideologije, katero smo jim prav mi vcepili. Opazili smo tudi, da je nekaj tovarišev izven 'zajednice' še premalo utrjenih, ker so zaradi telesnih napadov takoj uzaženi. V njih tiči še vse preveč malomeščanstva, saj pravi boljševik mora vendar sprejeti upravičene klofote brez godrnjanja, če je prišel v kazenski zapor zaradi naše ideje. Da, še hvala nam mora biti, če mu morebiti tudi s pestjo uravnamo njegovo izkrivljeno razredno zavest. Opazovali in kontrolirali smo nečlane, ker smo za to pooblašeni od kominterne. Glede akcije pa ste na popolnoma napačnem stališču, ki je tipično reformističnega značaja. Vse akcije so imele odlično propagandistični namen ter so vzbudivale velik odmev po vsej državi in tudi v inozemstvu. Delavstvo naj vidi, kako se mora boriti proti buržoaziji. Mi ne smemo biti zadovoljni z nobenimi olajšavami, boj mora gneti naprej do zloma kapitalističnega družabnega reda.

Končam svoja izvajanja z ugotovitvijo, da so malenkostne razlike med nami in vami sedaj pojasnjene in morete, če priznate svojo krivdo, stopiti v 'zajednico'. Opozarjam vas pa, da je to skrajni čas, sicer računajte za masčevanjem komunistične stranke in s tem, da boste proglašeni za protirevolucionarje, ki jih čakajo v svetovni revoluciji, ki že prihaja, vislice."

Trgatev

Kruh in vino sta najzlahtnejša pridelka. Zanju se poti in trudi slovenski gospodar, zanj ob vseh pretečitih nevarnostih za njuno rast priporoča Bogu. Zato je pa tudi tedaj, ko žanje in mlati in kruh spravlja v kašo, veselo in srečno njegovo srce. Ko se pa približa čas trgatve in naloži na voz polnjake in s trgači odrine v gorico, je kar svetek v njegovi duši.

Trgatev se na Slovenskem začne ob času, kot pač kraj, bolj ali manj topel, grozdje zmede. Najzgodnejša je primorska trgatev. Tu se "bendima" (vendima) ponekod, n. pr. v Benški Sloveniji, včasih začne že po Mali maši (8. sept.). V Brdih pa sv. Meho (Mihail) "odpira kleti in vendimo." Tudi v Istri in na Vipavskem je zgodnja trgatev. Na Kranjskem, po Dolenjskem in v Beli Krajini, jo tudi navadno že sv. Mihael napove, medtem ko je na Štajerskem vse v branju o Terezijinem, v sredi oktobra.

Vseposod po Slovenskem je trgatev velik praznik. Na Štajerskem, n. pr. na Ptujskem polju, gospodarji in gospodinjice marljivim delavcem in prijateljem že vse leto obljublajo, da jih bodo v jeseni vzeli s seboj v branje ali bratvo tja v Haloze ali na Goričko (Slovenske gorice). To je za težake kar prava počastitev. Ko se oglašijo klopotei in prično s svojimi maceki prijetno nabijati po črešnjavi deski ali železni kosi, je pričakovanje vedno večje. Zlasti viničarji pridno pregledujejo gorco in težko čakajo trenutka, da bodo gospodarju, "gazdi," poročiti, naj pride. Dobro vedo, da ne bo prišel praznih rok. Za branje zakoljejo namreč gazde prvega jesenskega, naluše za branje zrenjenega prašiča, debelega "prolenka." Pa tudi gospodinja, ki pri branju ne mara biti pri krajsana, saj navadno ona gospodarju priženi gorice, skrbno pripravi iz dvojice sira in vrhnja in bele moke za pogače, tudi kako "kučet" (persut) in klobas "kje globoko v tuniki skriva. Sicer pa za branje tudi marsikak kokot, kokoš, gos ali puran smrti storj. No ja, branje je samo enkrat na leto in biti mora veselo, da bodo vsi pomnili, kdaj so bili v branju. Dobro otovorjen z raznimi "dobrotami" in vinskih posodami se gazda poda v gorice. Malo dečico pelje s sabo na vozu, večji otroci pa jo kar s trgači ("berači") mahnejo po bližnjici, po ladji preko Drave ali drugod do vinogradov. Ej, taka pot preko Drave in potem med vinogradi v ranem rosnem jesenskem jutru, ob tolikem bogastvu jesenskih barv in tako židani volji mladine je nekaj izrednega! Viničarju se kar smeje, ko pomaga raztovarjati. Dečica gazdova in viničarjeva se hitro spoprijateljijo in je kmalu v viničariji pravi živčav. No, pa tudi mladina mora pomagati trgači, če hoče pogače jesti.

Po dva in dva "berača" se postavi v eno red, k eni planiti, kot pravijo na Primorskem. Preden se trgatev začne, marsikje po Slovenskem po stari navadi prej ustrelijo. Verni gospodar se pokriza ali vsaj pobožno vzdihne. Trgači imajo pri sebi lesene škafe ter s posebnimi noži, "vinjeki" ali "kljukci," kot jim pravijo v Brdih odrezujejo grozde.

Trgati začno navadno na spodnjem koncu, se pravi, pri spodnji "grabici" (parceli), pri spodnji "baži," spodnji "lehi" ali na spodnjih "stopnicah," potem pa se dvigajo vedno više proti vrhu gorice ali k "sepu." Zastavni fantje si oprtajo "pute" ali "brente," v roko pa palico, v katero vrezujejo vsako nožnico, da potem gospodar iz njih števila lahko približno izračuna, koliko bo vi-

na. Nosači, "brjentači" so navadno tisti težaki, ki so si za vinograd že stekli kaj zaslug, ali so, recimo, pomagali "rigolati," zemljo kakih 80 cm globoko prekopavati, ali so "kolili," kolje k trsom potsavljali, ali trsje obrezovali ali pa pomagali pri vezatvi, ko so z rafijo ali rženo slamo ali z ličjem ali tudi z vrbovimi vitrami trsje privezovali h kolju. Na vsak način imajo prednost tisti, ki so pri kopu vihteli težki pikon.

Trgači so navadno zelo veseli. Pojo in vriskajo in zbija jo šale, da je kaj. Radi ponagajajo tudi trgačem v sosednji gorici, zlasti ko se jim bolj približajo. Na Štajerskem si zlasti radi oponašajo grbe, ki jih v Slovenskih goricah ima vsak vrh in vsaka graba. Taki grbi so, n. pr.: kokot, (kakor pri Sv. Urbanu pri Ptuj), rak, žaba, repa, oreh lešnik grozd, tudi klobasa in še drugi. V rimah si potem drugi drugim "štenkajo," malo za šalo malo za res.

Trgači so splošno dobro postreženi. Za trgatev je navadno bel kruh in še celo orehova potica. Pijače, nove in stare, je na pretek. V Brdih prinese gospodinja kosilo v brajdo pod kostani. Na Štajerskem se pa razpoložijo na sepu ali pa gredo v sobo v viničarju. Glavna gostija je pa vedno zvečer, na Primorskem navadno (kostrun na krompirjevi polenti, na Štajerskem razne vrste pogač in mesa. Po večerji uprizorje trgači razne ljudske igre ali pa gredo ven pod milo nebo, kjer zakurijo kres in si pečejo kostanj. Oglasi se tudi harmonika in vesela narodna pesem. Mati gospodinja poskrbi in popazi, da je vsa zabava dostojna in poštena. Tudi očetu gospodarju je veliko na tem, da se v njegovi gorici ne godi kaj nerodnega, da bi se potem po fari ne govorilo. Zato tuji ni so dobrodošli, od domačih pa lahko vsakdo ve, da je zadnjič v branju, če se ne bo "dobro zadržal." Ta resnoba z očetove ali materine strani pa nič ne moti pravega poštenega veselja. Je le skrben opomin.

Fantje morajo od časa do časa pomagati tudi pri preši. Zeč dan, ko nosijo v brentah grozdje v ozke kadi na vozu, v tako imenovane "ornice," ali pa naravnost v prešo na pod, morajo večkrat pomagati narediti prešo. Če je preša novejša "moderna," je treba posebne veščnosti, če pa starejša, pa še veliko bolj. Po prestarem na-

činu so svojčas na Dolenjskem in v Beli Krajini grozdje spravili v kadi in korita, po njem hodili ali ga s kiji in koli tolkli. Mošt je tekkel v posodje pod koriti. Na Vzhodnem Štajerskem moški po nabranem grozdju v široki krnici, nizki štirioglati kadi (preši), najprej z bosmi nogami poplešejo in grozdje tako zmečkajo. In sicer delajo to kar sproti, čez dan, medtem ko v Brdih čakajo večera, da tedaj fantje grozdje zmastijo. Tropicine gredo potem v prešo. Može naredijo koš ali kletko, kamor natlačijo zmečkano grozdje. Koš ali kletka morata biti v preši (kadi) skrbno in pravilno naložena, da (Dalje na 5. strani)

MALI OGLASI

4 sobe iščejo
Zakonski par z 2 otrokoma išče stanovanje 4 sob, spodaj. Kdor ima kaj primerne, naj pokliče BR 0021. (225)

Sobe išče
Slovensko dekle išče dve nepremljeni sobi v Collinwoodu. Kdor ima kaj primerne, naj pokliče pred 2 uro popoldne LI 6823. (225)

Vas muči revmatizem?
Mi imamo nekaj posebnega proti revmatizmu. Vprašajte nas.

Mandel Drug
15702 Waterloo Rd.
slovenska lekarna

RE-NU AUTO BODY CO.
Popravimo vaš avto in prebarvamo, da bo kot nov.
Popravljamo body in fenderje.
Welding!
JOHN J. POZNIK
Cleveland 3830.
982 East 132nd St.

East 61st St. Garage
FRANK RICH, lastnik
1109 E. 61st St.
Henderson 9231
Se priporoča za popravila in barvanje vašega avtomobila. Delo točno in dobro.

Michael's Floral Shop
MICHAEL SUHADOLC,
lastnik
Cvetlice za vse namene
5823 Superior Ave.
EX 3408
(Thurs.)

FR. MIHČIČ CAFE
7114 St. Clair Ave.
Endicott 9350
6% pivo, vino, žganje in dober prigrizek. Se priporočamo za obisk.
Odprto do 2:30 zjutraj

Kraška kamnoseška obrt
15425 Waterloo Rd.
Ivanhoe 2237
EDINA SLOVENSKA IZDELOVALNICA NAGROBNIH SPOMENIKOV

V BLAG SPOMIN

NAŠEGA POKOJNEGA OČETA IN DOBRE MATERE

Mike Mahne
ki je za vedno zatisnil svoje oči 14. nov. 1940

Kako pozabit to gomilo, kjer vajino blago spi srce, ki nam brezmejno vdano bilo ves čas do zadnjega je dne.

Žalujoci ostali:

Helen Mahne
ki so nas za vedno zapustili dne 15. novembra 1944

Zdaj bivata vrh višave jasne, kjer ni mraku, kjer ni noči, resnice sonce ne stenna, tam sonce sreča vama ne ugasne.

OTROCI, SESTRA in BRAT

Cleveland, O., 14. nov. 1946.

DELO DOBIJO DELO DOBIJO

TAKOJ SE POTREBUJE MOŠKE NEIZVEŽBANE TEŽAKE ZA

točilni in oddajni oddelek

Nočni shift 4:30 pop. do 2:30 zjutraj
Pet dni delo v tednu, stalno delo

DOBRA PLAČA NA URO, TEDENSKA PLAČA

Počitnice s plačo—zavarovalnina

Zglasite se v Employment uradu

vsak dan razen v soboto od 8 zj. do 5 pop.

CARLING'S BREWERY

9400 QUINCY AVE.

Sprejme se ženske

za zavijanje

paketov

Poln čas ali 5

ur na dan.

Plača,

Zglasite se v

Employment office

8. nadstropje

The Halle Bros. Co.

(225)

Ženska za čiščenje

v uradih

Plača

Od 5 po. do 10 zveč.

Vsak dan razen v

soboto

Najraje tako iz Euclida, O.

Geometric Stamping Co.

1111 E. 200 St.

(225)

Za čiščenje

Na delo se sprejme ženske za čiščenje in pranje. Stalno delo. Pokličite IV 2460. (x)

MALI OGLASI

Odhod iz mesta

Ker odhajam iz mesta prodam hišo za 2 družini na E. 149 St., blizu Lake Shore Blvd. Je za 2 družini, dvojna garaža, v jako finem stanju.

Porath Realty

10522 Superior Ave.

RA 5777

Mr. Pausic—KE 8064

(225)

Furnezi

Novi furnezi za premog, plin, olje, vorko vodo ali paro. Resetting \$15—čiščenje \$5. Dremenjamo stare na plin ali olje. Thermostat

Chester Heating Co.

1193 Addison Rd. — EN 4087

Govorimo slovensko (x)

Krompir naprodaj

Naprodaj je fin krompir, katadin in green mountain, pripečen s farm. Cena je \$3 in \$3.35 za 100 funtov. Zglasite se pri Mrs. Cebular, 15420 Lucknow Ave. ali pokličite KE 2767. (Nov. 29.)

Harmonika naprodaj

Naprodaj je harmonika, pravkar prinesena iz Italije; jako lepa — 13 sprememb. Kdor bi jo kupil naj pokliče ER 1679. (225)

Mast in prašič

Naprodaj je 2 — 10 galon "crops" domače stopljene masti; v celoti ali pa na funte ter 1 pitane prašiča. Zglasite se pri

Matt Hribar

Leroy, Ohio

(P. O. Painesville, O.)

Tel. Leroy 351

VEČ POMOČNIC ZA

CAFETERIJO

SE SPREJME

Delo je v čistih, zdravih okolici

Morajo razumeti in govoriti angleško

Samo snažne, čiste in lične

mlade ženske od 20 do 35

let starosti naj se priglajo

\$29 za 40 ur dela na teden

Hrana in uniforme zastoj.

Zglasite se v

The Ohio Bell Telephone

Company

soba 901

700 Prospect Ave.

Dobra služba

Sprejme se delavca za splošno dela na farmi; stalno delo, dober dom in dobra plača. Zglasite naj se pri John Dreniku na 23776 Lakeland Blvd. ali naj pokliče RE 3300, ali Wickliffe 576-M. (x)

Išče se

PUNCH PRESS

OPERATORICE

INSPEKTORICE

VARENKE

TOVARNISKE DELAVKE

MOŠKE za

INSPEKTORJE

SPLOŠNO TOVARNISKO

DELO

TEŽAKE

Dobra plača od ure in od komada

Prvi in drugi shift

Stalno delo s to 60 let

staro družbo

Izvrstne delovne razmere

Bishop & Babcock

Mfg. Co.

1285 E. 49 St.

(226)

Za prekladanje tovarov

Nickel Plate tovarno skladišče

E 9 St in Broadway

Plača \$3 1/2 na uro

Čas in pol za nad 8 ur

Zglasite se pri

Mr. George J. Wulff

Nickel Plate R. R. Co.

E. 9th & Broadway

(226)

Ženske se sprejme

za pomoč v kafeteriji

pomivanje posode

delo pri mizah

Udobni delovni pogoji

Lepa plača od ure

Zglasite se v uradu

The Telling-Belle Vernon Co.

3740 Carnegie Ave.

(228)

Pomagajte Ameriki, kupujte Victory bonde in znamke.

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik Dr. J. V. Zupnik nahaja na 21. Clair Ave. in E. 62. St. je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej pasedlini prakticalno in se izselilo, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z našim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega gogo-vora.

Njegov naslov je

DR. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVE.

vogal E. 62nd St., vhod samo na E. 62 St.

Urad je odprt od 9:30 zj. do 8. zv.

Tel.: EN 5013

You Must Have Vitamins A and D

You must have Vitamin A as an aid in protection against infections which are more likely to occur in the nose, throat, eyes, ears and sinuses, when there is a deficiency of this vitamin.

You need Vitamin D to help the body make proper use of the calcium and phosphorus in your diet.

If you are not getting enough of these two important vitamins, take a ONE-A-DAY Grand Vitamin A and D Tablet every day and insure your normal requirements.

ONE A DAY

VITAMIN A AND D TABLETS

Slike iz Willarda

Cleveland, O. — Mr. Ludvig Perushek, pionirski farmar iz Willarda, je v A. D. nas izletniške naslikal vsakega po svojem mnenju tako, kakor smo se nje mu zdeli na zunanje. Seveda ni on videl nam v srce, videl je le našo zunanost in dal vsake mu slavnostno priznanje.

Vse priznanje Mr. Perushku kajti če bi ne bilo njega tam na Willardu, bi najbrže moja malenkost ne obiskala tega znamenitega Willarda tolikokrat, kolikor ga je. Ko smo se zavzemali za naraščaj članstva KSKJ, sem dobival kot predsednik veliko oporo iz te zaslužne naselbine, kjer se nahaja družba zaslužnih katoliških pionirjev, katerim smo lahko hvaležni, da so s svojimi katoliškimi značajmi pripomogli, da je ta naselbina še danes na površju iste značajnosti, kakor je bila od začetka naseljevanja. Dočim so se naselbine v mno-

1908 — 1939

V BLAG SPOMIN

SEDME OBLETNICE ODKAR JE IZDIHIL NAŠ LJUBLJENI SOPROG, SIN, OČE IN BRAT

Frank Bambic

Ki je za vedno zatisnil svoje oči dne 13. novembra 1939 v najlepši moški dobi, star šele 31 let.

Mesec november je zopet v deželi, pozne jeseni razpije se kras, mi pa ne moremo biti veseli, ker je najtužnejši mesec za nas.

Dolgih sedmih let te zemlja že krije, na božji njivi ti truplo trohni, luč naj nebeška tam v raju ti sije, dokler se skupaj ne snidemo vsi,

Žalujoci ostali:

SOPROGA in OTROCI.

MATI in SESTRA.

Cleveland, O., 14. novembra 1946.

V BLAG SPOMIN

PETNAJSTE OBLETNICE SMRTI NAŠEGA BLAGOPOKOJNEGA SOPROGA IN OČETA

Ignac Luznar

Ki je za vedno zatisnil svoje mile oči dne 14. novembra 1931.

Mesec november je zopet v deželi, zrodne jeseni razpije se kras, mi pa ne moremo biti veseli, ker je najtužnejši mesec za nas.

Hladna te zemlja že dolgo let krije, v tibi gomili pokojno zdaj spiš, sonce jesensko na grob ti sije, v duhu pa vedno med nami živiš.

Žalujoci ostali:

SOPROGA in HČI.

Cleveland, O., 14. novembra 1946.

gih krajih izneverile ciljem naših vernih očetov in mater katoliškega naziranja, se to ne more reči o Willardu.

Tako sem se spoznal s temi pionirji, katere bom ohranil v lepe in hvaležnem spominu. Od tedaj sem se mudil že večkrat med njimi in jih blagoval. Smatram namreč, da je življenje našega slovenskega farmarja najbolj zadovoljno in srečno. Na svoji zemlji bo slovenski farmar ohranil najljubše in v najdaljše čase svoje narodne in svoje verske svetinje, kar je vredno največ. Vse drugo, ki se naziva v naprednost, je proti temu prazna sanjarija. Kdor bi ohranil versko prepričanje in upošteval še svojo narodnost, bo največji junak naše dobe. Tako so ti naši farmarji, dasi so šli preko neizmernih preizkušenj, dela in trpljenja, prispeli do svojega stalnega krova in si vzgojili tudi številne zdrave in izobražene sinove in hčere, kateri so se izsolali, toda se kljub temu oprijeli tudi dela na farmi po zgledu svojih staršev. Pripovedovali so mi, da so nekateri že poskusili iti v mesta v službe, toda so se vrnili na svoje domove in so zadovoljniji z obdelovanjem zemlje, s hrano in z vsem, kar je na farmi.

Sedaj pa o slikah
Da bo nam, ki smo se vrnili iz Willarda, dolg čas, smo vedeli že v naprej. Tista gostoljubnost pri farmarjih, nas je razvadila. Mr. Debevec še ni v njegovi koloni razkril vseh dobrot, ki smo jih tam živeli, zato smo posneli tudi mi nekaj slik od njih, kakor je Ludvig Perushek posnel slike nas, to smo storiли za to, da se ob pri- liki spomnimo nanje, ko se nam bo tožilo po Willardu.

Slike se začno v Milwaukee pred Mr. in Mrs. Frank Stautovo hišo, ki je krasna rezidenca, da malo lepših. Naša družba prihaja iz hiše med krasnimi nasadi. Čestitamo Stautovim.

Prvi sestanek na sliki je bil na vrtu Frank Lunka na Willardu, kjer so naši potniki željni jabolk, iste trkali z drevja, kakor smo nekdanji delali pastirji; med prvimi je bil urednik Jaka Debevec in tudi Jakšič ni bil pri ta zadnjih.

Imenovani gospodar farme, Frank Lunka, je bil ves razveseljen, da ga je doletela taka čast clevelandске delegacije, pozabil pa je, da tresemo jabolane na vrtu. Pa to je bila le prva čast, da smo se znašli na Lunkatovem vrtu, ker smo slutili, da je to zlata družina, smo čakali, da so nas še enkrat povabili, storili so to res in nas povabili na kosilo. Ne vem koliko kokodajsk je za to storilo smrt, da so nas častno pogostili, nekdo je rekel, da šest. Kakor bilo, Lunkatovi so se vedno šteli za srečne, da smo jih obiskali. Mi pa tudi nismo ugovarjali, vzeli smo tako, kakor so vzeli oni, katere smo vzeli na piko, da jih obiščemo in počastimo že na potu tje.

Ker je sledilo okrepčilo za okrepčilo, smo se počutili kar dobro. In, ker je zunaj sijalo lepo svetlo sonce po zeleni trati, smo se šli malo senčiti na dvorišče. Tukaj se je pričelo šele pravo domače zborovanje. Pred hišo so Lunkatovi nekaj dni poprej našagali iz hlobov veliko kopico drv z namenom, da se bodo s tem branili pred zimo. Ker je bila tam tudi sekira, se je začela naša četvorica bahati, kdo bo zadel v sredo polena, da se bo razletelo na dvoje. Debevec je zopet nosil zastavo. Potem si umislilo naših kmečkih fantje klepati in brusi koso. Zopet komedije, kosa in kosje, kakor smo to zvali doma, kar ne pristaja kakor bi moralo, le s težavo se je dalo nekaj spraviti skupaj. Oče Lunka se je pa še vedno radoval, da ima krog sebe nekda-

nje svoje prijatelje, ki niso pozabili nanj. Tu je nanesele pogovor tudi na dom v Žerovnici in tistih hiš, v katerih podstrešjih delajo lastavice svoje gnezde. Rečem, da je bilo kar težko ločiti se od Lunkatovih, ne samo od očeta, prav tako od ostalih domačih, ki so vsi dobro razumeli naše obiske in odnose. Povabili smo jih na slike in odšli naprej do sosedov, obiskali par težko bolnih farmarjev, ki so naše obiske vzeli zelo hvaležno naznanje, želeč jim okrevanja.

Naš dom pri Debevcu

Ob prihodu na Willard, še prej preko Greenwooda, smo se ustavili in pozdravili Rev. John Novaka, od tu je pa 9 milj do Willarda. Mnogi vedo, da je bil g. Novak svoje čase kaplan pri fari sv. Vida, odtod poznanje. Bilo je deževno jutro. Do tu nas je spremljal težak dež. Druga postaja je bila v župnišču slovenske fare sv. Družine. Tu naznanimo naš prihod. Od tu gre pa sporočilo do Debevcovih, do katerih je bil naš cilj, da pridemo.

Kmalu je dospel gospodar velike farme, spoštovani in zaslužni (tako so nam tam povedali drugi), Mr. Anton Debevec in nas povabi, da gremo z njim 15 minut hoda. Tu smo našli naš hotel s hrano in stanovanjem prve vrste. O vsem tem bo še poročano bolj na široko. Za enkrat naj velja le toliko, da se nam ni že dolgo tako dobro godilo, veliko se imamo za to zahvaliti Debevcem pionirski mamici. Bog naj jo živi!

Okrog Debevcovega doma se je začela tudi naša slikarska galerija. Vzeli smo na piko to farmo, da jo prikažemo kot vzorec, kako se obratuje te farne, kajti, kar je ena, tako je druga, tretja in vse farne e-

nako. Za to je v podrobnosti le ena, da odgovarja za vse ostale naše farmarje Willardske okolice.

Na kratko: Willardski farmar se bavi s kravami in sirom. Ko to pišem, je v omari samo še majhen del od težkega kosa sira, ki smo ga dobili po posredovanju našega dobrega farmarja Debeveca. Boljšega sira še nisem jedel v Ameriki. Sedaj bo uganka, kako in na kakšen način bo mogoče zopet kupiti tak sir.

Naj še povem, kako se pride luje ta sir. Videl sem na svoje oči. To povem vam, ki to berete, da jaz lahko zapišem,

V BLAG SPOMIN

PETE OBLETNICE PREZGODNJE SMRTI NAŠEGA NEPOZABNEGA SOPROGA IN DOBREGA OČETA

Jerneja Knausa

Ki nas je tako nenadoma zapustil in odšel v večnost 13. novembra 1941.

Kako pozabiti to gomilo, kjer blago Tvoje spi srce, ki nam brezmejno vdano bilo ves čas do zadnjega je dne.

Zdaj bivaš vrh višave jasne, kjer ni mraku, kjer ni noči, resnice sonce ne stemi, tam sonce sreče Ti ne vgasne.

Žalujoci ostali:

SOPROGA in OTROCI.

Cleveland, O., 14. novembra 1946.

PRESODITE

to 2c vredno
prej ko kupite

NOVO PEČ

Rekordi kažejo, da stane manj kot dva centa povprečno za ves dan kuhe z ekonomskim, priročim plinom.

Presodite, kaj vam ta 2c prineseta — vso udobnost današnje avtomatične plinske peči, pravilno kontrolo kuhe in peke v temperaturi, praznje brez dima, stalni burnerji, vse jed skuhana, dočim ste vi v trgovini ali na obisku.

THE EAST OHIO GAS COMPANY

ne more pa to zapisati Mr. Jack Debevec, ker je tam leno bo pasel. Ko tam zjutraj molzejo krave, vstanejo zgodaj, tega pa pri Jakatu Debevcu ni bilo, vsaj ne tam na Willardu. Ko smo ga vsak večer opominjali, naj zjutraj vendar vstane, ko molzejo krave, da bi videl, kako se dela ta sir, ki ga je sicer pri mizi rad jedel; kako je treba zgodaj zjutraj začeti molziti krave. On se je pa enostavno izgovarjal, češ, da ni prišel semkaj krave molzt, pač pa počivat, da bo dobil več 'žive vage.' Končno je bil pa še tako grob, da je rekel: Če hočete, da bom videl, kako se krave molze, pa mi priženite kravo k postelji v 2. nadstropje. Tako smo videli, da ne bo Jaka nikoli videl, kako se molze willardske krave, sir je pa jedel, in še kako!

Ko sem se mudil pred leti na Willardu, sem posnel sliko v izdelovalnici, kako se iz mleka, ki je pomolženo isto jutro, naredi še isti dan sir. Ta slika je zanimiva, da bi jo tudi v stari domovini videli, kako v Ameriki slovenski farmarji iz mleka delajo sir, sem ta film v celoti poslal v staro domovino.

Na kratko. 'Ko vsako jutro farmarji dopelajo mleko (od istega jutra) v to tvornico, so tam priprave, recimo veliko korito, katero drži 12,000 funtov mleka. Tam so potem priprave, sopara in mešalnice. Takih sirovih izdelovalnic je tam več slovenskih.

Torej, willardski farmar se ne ukvarja z mlekarijo direktno, le izdelava sira je tam v splošnem, ki ga potem družbe razprodajajo širom sveta. — Vsak farmar pa ima od 25 do 40 krav in to najboljše vrste, katere so tudi med vojsko pri-

(Dalje na 5. strani)

FRESH FRUITS AND VEGETABLES

GOSPODINJE, PRIDITE IN SI NAKUPITE
PRI NAS SVEŽO ZELENJAVO
IN SADJE

ZELNATE GLAVE, ZIMSKI KROMPIR (Ohio in Main), JABOLKA, CEBULO.

Za zimsko zalogo si preskrbite razno blago pri nas, ki je najboljše kvalitete.

MARINKO FRUIT MARKET

416 E. 156. ST.

IZŠLA JE

BARAGOVA PRATIKA

ZA LETO 1947

Stane s poštnino

50 CENTOV

Za Ameriko in stari kraj

Zelo informativna in praktična knjiga za vsakega slovenskega človeka.

Naročite jo dokler je v zalogi!

Naročnino pošljite v Money Ordru, čeku ali v gotovini na naslov:

BARAGOVA PRATIKA

1849 WEST CERMAK ROAD, — CHICAGO 8, ILLINOIS

LASTOVATI DOM

JE ZDAJ LAŽJE

Mi dajemo G. I. posojila, na vknjižbo ter F. H. A. zavarovana posojila. Mi vam zagotovimo vso ekonomijo, udobnost in protekcijo pri nakupu, zidavi ali refinanciranju hiš.

Zglasite se pri nas . . . ali pokličite MAin 8100.

"KOMPLETNA ESCROW POSLUGA"

BANK OF OHIO

poprej THE MORRIS PLAN BANK

921 Huron Road in podružnice

Pokličite KE 5200

DA VAM SČISTIMO FURNEZ ŠE DANES!

Cistimo furneze, dimnike in dimniške cevi z vacuum čistilcem. Računamo po \$4 in več.

Adams Heating Service

550 EAST 200. ST., VOGAL MONTEREY

Naznanilo

Čenjenemu občinstvu, prijateljem in znancem sporočamo, da smo prekupili od George Turek-a, dobro poznano poslopje in dvorano ter trgovino na 16011 Waterloo Rd.

kjer vam bomo odselej najboljše postregli. Se priporočamo za naklonjenost.

MR. in MRS. LOUIS TANKO

16011 WATERLOO RD.

VELIKO VESELICO

priredi

DRUŠTVO SV. KRIŽA ŠT. 214 KSKJ

V NEDELJO 17. NOVEMBRA

v prostorih Slovenskega narodnega doma

6818 Denison Ave.

Pripravljalni odbor jamči dobro postrežbo v vseh ozirih, bodisi glede pijače kot jedi. Igra Johnny Orkester. Vsi ste prijazno vabljeni.

SLIKE IZ WILLARDA

(Nadaljevanje z 4. strani)
pomogle veliko za hrano, to je ko je mesa manjkalo. Slika bo prikazala krave na pašniku in pri koritu na dvorišču. Pastirja ni treba, v škodo drugim ne morejo. Farmar napelje okoli pašnika "živo" žico (na baterijo), in ako hoče krava preko žice, jo speče in strese in se hitro umakne nazaj. Na misel mi je prišlo, zakaj take iznajdbe se sedaj, zakaj ne že takrat, ko smo mi krave pasli, ko bi tako radi bili svinko ali kozo, pa smo krave zgubili, šle so v škodo in mi ubogi pastirčki smo jih "fasali" od očeta. Če bi takrat imeli tako živo žico, bi že

krave navadili manire. Vse bo še, ko nas več ne bo. Svet pa res hitro napreduje. Na sliki bomo videli tudi, kako pobirajo to žico, ker po zimi ne bo več treba take umetnosti.

Naredili smo tudi izlet k jezeru. Willardčani imajo res prijetno jezero in še slapove. Zagrajeno jezero naredi lep vpad, vse to smo si privoščili. Z nami je bilo lepo rumeno solnce. Nazaj grede smo pa zapeljali k našemu Ribancu Ludviku, da se malo pogovorimo; povabilo na kosilo smo mu odrekli, ker smo hoteli biti v našem hotelu, kjer je za nas skrbela vzorna Debeveva mama, na kar nas je vsaki-krat povabila že za naprej, za to nismo dovolili nikomur dru-

gemu, da bi se mešal v naše jedilne programe.

PRESENEČENJE. — To povsem samo na tiho, kakšno iznenadenje je sledilo v župnišču pri gospodu župniku Rev. pater Bernardu Ambroziču OFM. ko je nas vse iznenadil, takoj ob našem prihodu na Willard, župnik iz San Franciscas, Rev. Vital Vodušek. Vsi smo menili, da je dospel s zrakoplovom, le ker isti ne pristane na Willardu, smo ugotovili, da se je pripeljal za nami z brzino 90 milj na uro. Dobrodošel naš novi gost, ni se mudil dolgo in odpeljal nam je našega sopotnika, Rev. Franc Gabrovska. Zdrčala sta v Minnesoto in obiskala vse železno okrožje, drugi dan sta bila že nazaj med nami. V nadomestilo nas je pa posetil parkrat že imenovani župnik iz Greenwooda, Rev. John Novak.

Tako se je množila naša družba samih zanimivih presenečenj, da je čas zginjal kakor mogla in le prekratki so bili določeni dnevi.

Sijajna je bila udeležba navzočih iz bližnje in daljne okolice naših rojakov, ki so videli slike iz naših mest in domovine. Res, prehitro smo morali odhajati in pustiti tam tako prijazne in naklonjene rojake.

Čas res hitro mineva in s časom se izgublja tudi spomini, toda, spomin na Willard bo pa še dolgo ostal kljub vsem skrbem in zaposlenju. Mogoče, da se nam še posreči kaj sličnega, če pa ne, pa ostanejo sladki in hvaležni spomini, posebno družini, kjer smo živeli toliko gostoljubja. Naj bo z vsemi tam božji mir in blagoslov.

Vdane pozdrave vsem.

Anton Grdina.

TRGATEV

(Nadaljevanje z 3. strani)

prideta točno pod velik, težak, navadno par sto let star hrovod ali "prešpanj," ki je na enem koncu vtaknjen med visoki "preslici" in zgoraj in spodaj založen z "rigli," na drugem koncu pa moli daleč ven iz preše in je skozenj zvrzan "žmek" (matica), skoz katerega gre debelo vreteno s težkim kamnom spodaj. Kadar je "kletka" ali "koš" naložen in postavijo med "koš" in "prešpanj" močno okroglo podlogo, začno vreteno vrteti in "prešpanj" obešati. Podloga se vedno bolj pogreza v "koš" ali

"kletko," mošt kar brizga ven. "Koš" ima seveda močne obroče, odnosno kletka trdne "zvinke," ki so nanje nabite deske kletke. Ti obroči ali "zvinke" tvorijo tako imenovani "jarem."

Pri stari leseni preši pravijo Brici spodnjemu delu "pod." To je glavni podstavek. V sredini pada je postavljen kol, nekak vijak, ki ga nazivajo "turklja" ali pa "strženka." Na ta stržen ali strženo navijajo leseno težilo, tako imenovano "pogačo," na "pogačo" pa pritiskajo še "koštrona," težko leseno težilo, da stisne "pogačo," da tako stisnjene in z vrvo navezane tropine izločijo zadnje sokove "prešanine."

To je veselja, ko vrtijo prešo, ko mošt teče, kot bi izvirjal iz skale. Kar teče samo, nazivajo v Brdih "vinski cvet." "Prešeno" brž spravljajo v razne posode. V Brdih pravijo največjim posodam, ki držijo 4-12 hl, "lodrica." "Kvinč" je posoda za 85 hl ali 6 veder. Eno "vedro" je torej šestina "kvinča." Belokranjci spravljajo svoja vina v "vedra" (kakih 28 litrov) in v za polovico manjša barilca. Štajerci se postavljajo z velikimi štrinjaki, polovnjaki (300 litrov) in štirskami (100 litrov).

Proti jutru "kletko" ali "koš" razkopljejo, na tropine nalijejo vodo, pomešajo in znova sprešajo. To je potem tako imenovani "pitjot" ("petijot," "pivo") ali "pikolit," ki ga rabijo za delavce. Prav tako je tudi iz prvega, še nezrelega ali nekoliko nagnilega grozdja, ki ga podbirajo pred trgatvijo, pilača "podpor" dobra za žejo.

Vinska preša je vinogradniku zelo draga. Tu se vinski pridelek, za katerega je toliko truda in skrbi, pretvarja v mošt in potem v denar in kruh, prav kakor poje pesem:

"Prišel bo sveti Martin
v naše gorice,
Z mošta bo storil vin,
z vina petice."

Veren slovenski vinogradnik se dobro zaveda, da je ves pridelek božji dar in da vse zavisi od božjega varstva in blagoslova. Zato tudi na prešo spomladi na cvetno nedeljo dene blagoslovljeni presmec ali oljko. Ponekod krasi prešo poleg križa tudi kaka sveta podoba. Neki kmet si je v Biševem vrhu v Slovenskih goricah izrezljal prav lepega Kristusa z apostoli in ga postavil na vrh preše.

Prijetni so dnevi trgatve. Čim bolj gre h koncu, toliko bolj so trgači živahni in veseli. Gospodar rad pride med nje, malo pogledat, če preveč ne puščajo za paberkovanje, kar bodo opravili razni pastirji in mimoidoči.

Trgači se pred gospodarjem tudi radi pohvalijo, češ da so natrgali, da ga bo vina za vse svetke in petke, pa da bo vino tako, da bo imelo "hrbet," kot se izražajo Brici. Zadovoljno posluša gospodar. Če bo tako, potem bodo tudi trgači kdaj povabljeni "na eno dogo" najboljšega. Zdaj ga itak lahko po mili volji pijejo. Je navada, da se trgač lahko nazoblje, kolikor se hoče, in tudi sladkega mošta si za lastno potrebo zjame lahko, kolikor želi. Tudi mimoidoči so ob trgatvi postreženi.

Zadnji trsi so na vrsti. Gospodar in gospodinja že spočetka poskrbita, da se nekaj najlepših trsov z grozdi vred odreže za domov, za zimski čas. Včasih ostane tja do velike noči grozdje sveže, zlasti tisto, ki ga dajo v klet na sode. Pri zadnjem trsu marsikje v Slovenskih goricah naredijo nekaj svečan obred. Gospodar ali gospodinja veli trgačem: "Dajte trseku piti!" Nato trgači z grozda odtrgajo jagodo in jo postavijo na kol pri trsu. To je za trto hvaležno plačilo za njen sad. Jagoda namreč na kolu naj bi med letom bila trtna pijaca!

"Sveti križ božji prekriži!", nanj. Vso čast poslej dobi mošt in vino.

Mošt spravijo v kleti. Po starim so v Brdih na sodih "veko" obdali z ilovico, da med vretjem ni butnil mošt ven. Pravijo, da se sodi med vretjem pogovarjajo. Tekočina se namreč meša in daje razne glasove. Ta razgovor med sodi traja do

vseh svetih, "vahtov," ali do sv. Martina. Šele potem novi mošt ali prav za prav novo vino naložijo vipavski in briški in razni drugi vozniki na vozove in ajd z njim v širni svet. Zlasti ponosni so Kraševci, ki vozijo teran. Rdeči ali črnkasti teran namreč po njih sodbi ni vino, marveč samo teran.

Mošt spravijo v kleti. Po starim so v Brdih na sodih "veko" obdali z ilovico, da med vretjem ni butnil mošt ven. Pravijo, da se sodi med vretjem pogovarjajo. Tekočina se namreč meša in daje razne glasove. Ta razgovor med sodi traja do

Odperto v nedeljo od 10 zj. do 2 pop.

Ob delovnikih od 10 zj. do 5 pop.

Nekaj krasnega

Velika vrednost v finih

KOZUHASTIH SUKNJAH

Velika izbira po samo \$259

in 20% federal davek

- Izjemna kakovost PERSIAN LAMB
- Superbna severna MUSKRAT
- Najfinejša naravno siva kitajska KIDSKIN
- Krasno pikasta LEOPARD CAT

Weiss ima zopet zalogo! Tukaj je izjemna skupina najboljših kozuhovine... cena čudovito znižana KER kupite direktno od krznarja, ki izdeluje te suknje sam. Vsaka suknja je perfektno kakovosti — in jamčena od 3 generacij najfinejše izdelave v kozuhovini. Mere se vse.

ZADNJI DAN V SOBOTO

Mouton Lamb kozuhaste suknje z kozuhasto torbico

Tukaj je največja kakovost v MOUTONS... in WEISS krznarji nudijo ZASTONJ krasno mouton ročno torbico z vašo mouton suknjo. \$128 in davek

Lahko plačate tudi na otroke

Odperto v nedeljo od 10 zj. do 2 pop.

Znani krznarji že 3 generacije

H. & H. WEISS FURS, Inc.

vogal 25. St. in Superior

25 kratkih blokov od Public Square

VARČNI LJUDJE IZ JUGOSLAVIJE

so našli varnost za njih denar tukaj od 1849... poleg zanesljivega nasveta v denarnih zadevah. To velja tudi za vas!

Society for Savings

Ustanovljena 1849
Ljudska banka na Public Square

AUGUST KOLLANDER

v Slov. Narodnem Domu,
6419 ST. CLAIR AVENUE.

POŠILJA DENAR v Jugoslavijo, Trst, Gorico, Avstrijo, Italijo in druge kraje, vsaka pošiljatev je jamčena;

PRODAJA ZABOJE za pošiljanje hrane in obleke v staro domovino in sprejema take zaboje za odpošiljanje v stari kraj.

Pri Kollanderju boste vedno dobro postreženi.

1877

1946

Naznanilo in Zahvala

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je Angel smrti odvel iz naše srede našo iskreno ljubljeno in nikdar pozabljeno soprogo in mater

Jennie Melle

ROJENA SVETE

ki je po dolgi bolezni in sprevidena s svetimi zakramenti izdihnila svojo blago dušo v Bogu za vedno zaspala dne 7. oktobra 1946 v starosti 69 let. Doma je bila iz Kamnika, fara Preserje.

Po opravljeni pogrebni sveti masi v cerkvi sv. Vida smo jo položili k večnemu počitku na Calvary pokopališče dne 11. oktobra 1946.

V hvaležnosti si štejemo v dolžnost, da se prisrčno zahvalimo Rev. Francis Baragi za podeljene svete zakramente, za opravljene molitve ob krsti pred pogrebom, za spremstvo iz A. Grdina in Sinovi pogrebne kapele v Cerkev in na pokopališče, za opravljeno sveto mašo in cerkvene pogrebne obrede in za ganljiv tolažilni govor v cerkvi.

Prav prisrčno se želimo zahvaliti vsem, ki so nam bili v prvo pomoč in tolažbo ter nam kaj dobrega storili na en način ali drugi v teh žalostnih dnevih, kakor tudi lepa hvala vsem, ki so jo prišli pokropit, vsem, ki so čuli in molili ob krsti ter se udeležili svete maše in pogreba.

Globoko hvaležni se želimo zahvaliti vsem, ki so v zadnji pozdrav pokojni okrasili krsto s krasnimi vencami, enako tudi vsem, ki so v njen blag spomin darovali za svete maše, ki se bodo brale za mir duše pokojnice, kot tudi vsem, ki ste dali svoje avtomobile na razpolago pri pogrebu. Ravno tako lepa hvala sosedom za krasni skupni venec in dar za svete maše.

Nadalje prisrčna hvala vsem, ki so nam izrazili sožalje osebno ali pa s poslanimi pismi, kartami in telegrami.

Iskrena zahvala naj velja članicam društva Marije Magdalene št. 162 KSKJ, društva svete Neže št. 139 C. K. of Ohio in društvo podružnice št. 25 Slovenske ženske Zveze, ki so se udeležile skupne molitve ter se poslovile od nje ob krsti in se udeležile pogrebne svete maše in za častno spremstvo do groba.

Našo prisrčno zahvalo želimo izreči pogrebniemu zavodu A. Grdina in Sinovi za vso naklonjenost in pomoč v dneh žalosti ter za lepo urejen pogreb.

Končana je Tvoja življenska pot, ljubljena soproga in draga mati. Vsegamogočnemu Bogu se je dopadlo, da Te je poklical k sebi, da sprejmeš plačilo iz Njegovih rok za vse, kar si storila dobrega v življenju. Naša hiša je prazna, ker te ni več med nami. Solze so v očeh in bridkost je v naših srcih, saj smo Te vsi ljubili. Tolaži nas le zavest, da se snidemo enkrat tam, kjer ni solz in ne trpljenja.

Zalujoči ostali:

JOHN, soprog;

JENNIE YELITZ in MILDRED, hčeri;

JOHN, WILLIAM, EMIL, JOSEPH in VICTOR, sinovi;

FAY, SOPHIE in JOAN, sinahe;

MICHAEL YELITZ, zet;

WARREN, MELVIN, JAMES in GARY, vnuki;

JUDITH, vnukinja.

Cleveland, O. 13. nov. 1946.

V službi kalifa

ZGODOVINSKI ROMAN

— Poslušaj dalje. Glasom poročil in vsega, kar sem slišal in videl, se pripravljajo odločen preobrat v državi. Berberi, ki ki so proglasili Solimana za edinega pravega predstavitelja kalifata, so se zedinili s kristjani, grofom Sanchom Garceom. Kristjani, in Arabci gredo nad Kordovo proti kalifu Muhamedu, ki sicer zbira svojo vojsko, vendar precenjuje svoje moči. Vse kaže, da pride do velike bitke pri Quintozu. Nikdo ne more vedeti naprej, kdo zmaga. Treba nam je biti opreznim. Zmaga Soliman, uniči tudi nas, kot zveste in vdane pristaše kalifa Muhameda, in naša zvezda zatone za vedno. In ta sijaj, s katerim je jela svetiti hrvaška zvezda, zatone v mrak. Zgodi se nam to, kar našim prednikom.

— Kakor je sojeno.

— Sojeno, kaj sojeno! Vse kakor bo sojeno, ako bomo stavili naše glave na razenj. Vsak človek je sam svoje sreče kovač. Usodo držimo v svojih rokah.

— Kaj nam je tedaj storiti?

— Da smo pametni.

— Mar iti v Salimanov tabor?

— Kaj je nam Soliman, kaj Muhamed? Igrače. Mi lahko prsetopimo k Solimanu.

— Ali prisegli smo zvestobo

Muhamedu.

— Da, ali malo prej si rekel, da si pripravljen ubiti kalifa, ako bo to moja volja.

— Storit to, ali uverjen sem, da bi ti to ukazal le tedaj, ko bi sprevidel, da sedanji kalif ni nič drugega, nego usurpator.

Wadha ga živo pogleda in prime za roko.

— Ti nekaj veš ...

— Ničesar. Ali to vem da brez važnega razloga ne boš dal takih ukazov, ker vem, da si pameten človek.

— Prav praviš. Kaj misliš, če bi na primer stari pokojni kalif Hešam še bil živ, kaj so potem Soliman in Muhamed?

— Ej, tedaj. Bog se usmili njegove duše, tedaj bi bila Soliman in Muhamed usurpatorja. Ali Hešam leži v grobu ...

— Ali nisi nikdar slišal, da Alah mrliče iz važnih vzrokov vzbudi k novemu življenju.

— Ah, svetli hadžib, mrliči ne vstajajo nikdar iz groba. Ko razpade njih telo v prah, kdo ga zbere — se nasmehne častnik.

— In vendar, ali ti ni znano, da verujejo kristjani, da so že mrtvi ljudje zopet oživel?

— Ali ne veš, da je Jezus, njihov prerok, oživel že nagnilega Lazarja?

— Vem. Ali to so najbrž

krščanske bajke, ali pa je morda bilo nekdaj.

— Jaz sem pa mnenja, da bi Alah lahko iz važnih razlogov vzbudil pokojnega Hešama.

— Kaki so li važni razlogi?

— Ali ves današnji položaj ni tak?

— Nered, poboji, rušenje drug drugega s prestola. Ali ni to dovolj? Meščanska vojna grozi državi. Propast preti islamu, ako ne pride odrešenik?

— In ta odrešenik?

— Je lahko oni, ki vstane iz groba.

— O, Wadha el Ameri. Še nikdar te nisem slišal govoriti tako živo, in še o tako fantastičnih rečeh. Ako bi bil pesnik in sanjač, bi se ne čudil, ali ker si mirne, resne in trezne narave?

— Uprav zato ne smeš podcenjevati mojih besed. In veš, zakaj govorim vse to?

— Zakaj?

— Za to, da ti dokazem, da sta v mojih očeh Muhamed in Soliman usurpatorja, ljudje, kakor midva in da nimajo nobene pravice do prestola in da ne bo nekaj časa samo trpi, a da se bliža dan osvete nebes.

— Misliš?

— Mislim in pri tem mi postaja jasno, kako se moramo mi Hrvatje vesti napram njima.

— Ako sta oba usurpatorja, ako se, kakor praviš, kar se mi zdi zelo neverjetno, zopet pojavi sultan Hešam, potem smo dolžni zvestobo samo njemu.

— Tako je. In zato sta nam Soliman in Muhamed ničli. Zdrobimo ju tako in odvremo.

— A da bi se za enega ali drugega žrtvovali, bi bilo bedasto, nevarno in bi se lahko mačevalo.

— Tvoja volja je torej?

— Moja volja je, da nismo in konjskih, plamen zapaljenih vasi, krhanje orožja ... hej, to bo nekaj za nas, da bomo gledali mirno, z naslodo ...

— Ali kako storiš to?

— Misli in razmišljaj. To je tvoja stvar. Morda, da prideš prepozno, ali kaj koli.

— To je nemogoče. Kot telesna straža kalifova, moramo biti vedno pri njem.

— Pa izberi kateri drug način. Vedi samo, da zahteva od nas modrost, da priznamo močnejšega, a slabjšega pustimo na cedilu. Kordovanom priporočimo, da pripoznajo zmagovalca brez upora za gospodarja in naj bo, kdor koli. In ta zmagovalac bo vedel, da smo mi mi Hrvatje pripomogli do oblasti. Za to nam bo hvaleže. Mi se tako vzdržimo, in to je glavno. Kako se bo imenoval kalif, ali Muhamed ali Soliman, to nam je vseeno.

— Prav praviš! Za nas velja vzkl: Wadha el Ameri in Hrvat! To bo naše geslo.

— In če pomislimo, ali ni ta, ko prav? Kaj so nam ti ljudje? Iz dragih rodni domov, iz obljemov očeta in od prsi materinih so nas ugrabili in iztrgali. Privleli so nas čez morje in gorovje, da jim služimo, da smo jim sužnji. Ali v nas kipi kri, utriplje juhaško srce. Mi ne maramo biti sužnji. Ne maramo, da bi nas teptali tujci. Mi smo ustvarjeni za kaj drugega. Mi hočemo gospodovati svojim gospodarjem. Naj se bijejo in koljejo med seboj, mi jih bomo gledali. Smejoč se, bomo gledali njihovo kri, ker to bo osveta za solze naših roditeljev ... To bodi osveta za one proklete ure, ki smo jih preživeli pod udarci njihovih bičev. Hropenje umirajočih, plač zapuščenih, blodost mrtvaških lic, smrad gnilih trupel, človeških kamel, ki so nosile živež s svo-

jimi pisanimi zastavicami so se videle iz gruč vojske, kakor mali hribočki. Orožje je blestelo v solnčnih žarkih, iz oči vojščakov pa je seval bes in odločnost borbe na življenje in smrt.

Bojna vrata je bila tudi tokrat, kakor vedno pri Arabcih, podolgovati četverokot. Prva, kakor druga vojska, ki sta bili videti na prvi pogled obe enako močni, si nista upali navaliti druga na drugo, in sta se obotavljali prva otvoriti boj, akoprav je v srcih vojščakov

— Kakor kak prerok, tako si strašen v teh besedah, Wadha el Ameri. Tvoje oči so, kakor blisk, tvoje besede, kakor šum reke Quadalkvira ob povodnji.

— Prerok sem, in hočem biti v tem trenutku prerok — nadaljuje hadžib. — Ne daj Alah, da umrem prej, predno doživim dan osvete in pravice. Tedaj, ko bo osveta v mojih rokah, ko bo cela Kordova v moji oblasti, ko bo drhtel pred menoj kalif pravovernih Arabcev, tedaj, da, tedaj bom srečen, in z menoj vred bodo srečni vsi zvesti Hrvatje. Tedaj zaprem mirno svoje oči z vzdihljajem: Bil sem maščevalec tlačanih, bil sem meč v roki večne pravice.

— Ti govoriš o smrti, gospodar, dočim ti sije zvezda velike bodočnosti. Ne spominjaj se sedaj smrti, zakaj ona je še daleč.

— Alah govori iz tebe — vzdihne Wadha el Ameri.

XXII.

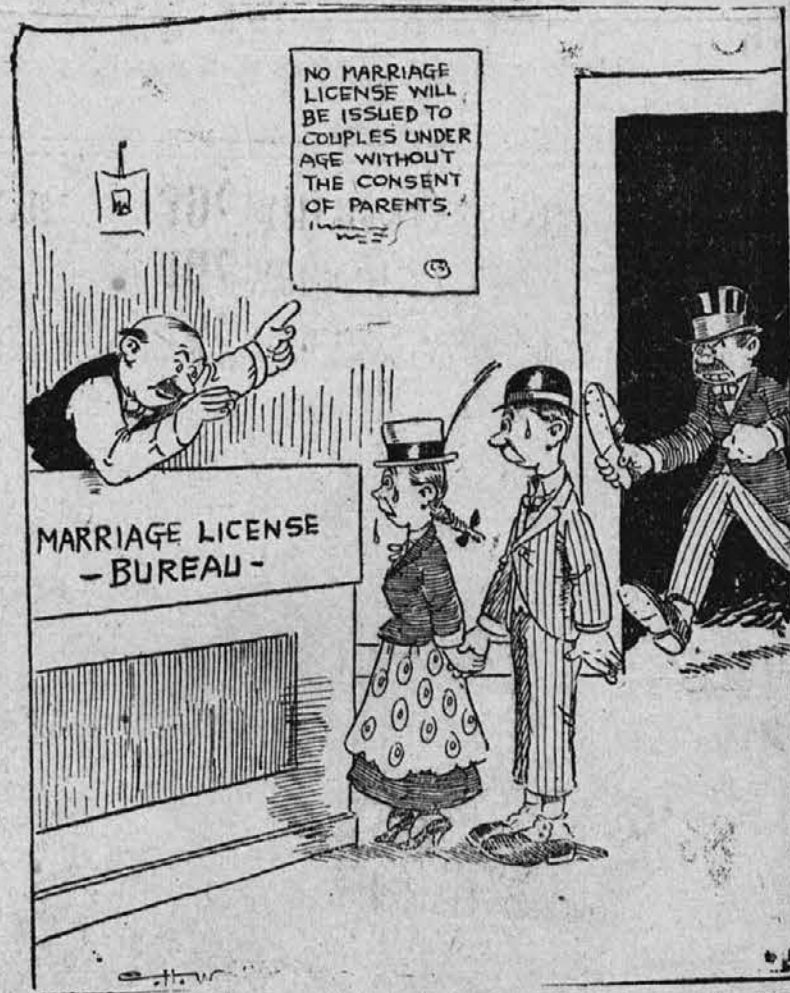
Gora Quintos je bila obdana s črnimi oblaki, kakor da sluti, kaj se bo godilo pod njo.

Tam doli se je razprostiralo prostano polje, a na polju so taborile vojske, Muhamedova in Solimanova. Silne povorke smrad gnilih trupel, človeških kamel, ki so nosile živež s svo-

kipel bes mržnje in osvete ter so eni, kakor drugi komaj čakali, da prelijejo kri sovragovo.

Ze dva dni sa si stali vojski nasproti, grdeč in psujoč se, izpuščajoč tu in tam kako pušico. Vendar vse to ni pospešilo boja. S strašno naglico sta si hiteli vojski nasproti, tj. do gore Quintos, hoteč vsa-ka, da zesele prva najugodnejše mesto, a glej, ko sta se začeli gledati iz oči v oči, pa so jeli vojskovodje zborovati in zborovati, a do boja ne pride.

—AND THE WORST IS YET TO COME
—in najhujše šele pride

GRAND OPENING Sale

PRI NOVI

Slovenski Zadružni prodajalni

GROCERIJ IN MESO

712-714 East 200th Street

v petek in soboto 15. in 16. nov.

Prijazno ste vabljeni, da pridete in kupujete v moderni "Self Service" prodajalni

Today's **FOOD**
VALUES

FRUIT JUICES

ORANGE JUICE, No. 2 Can	24c
GRAPEFRUIT JUICE, unsweetened, 46 oz. Can	39c
ORANGE JUICE, unsweetened, 46 oz. Can	57c
GRAPEFRUIT JUICE, unsweetened, No. 2 Can	2 for 31c
PRUNE JUICE, 1 quart	26c

"TUKAJ VEČ DOBITE ZA VAŠ DENARI!"

VSE TE STVARI SO PO NOVIH NIZKIH CENAH

SARDINES ... RICE
TUNA FISH
CANNED FRUITS
SOAP

Vse vrste
zveže meso!

Canned
GOODS

	DICED CARROTS	14c
	MIXED VEGETABLES ... 2 for	25c
BAKED SOY BEANS, 17 oz.		16c
PEAS and CARROTS		17c
FIG JAM, Imported, 1 lb.		38c
IMPORTED PLUM PRESERVES, 1 lb.		39c
APRICOT PRESERVES .44c	PICKLES, Whole	27c
APPLE BUTTER	APRICOTS	39c
CHILI CON CARNE	KITCHEN CLEANSER ... 3 for	9c

FLORIDA

ORANGES, doz. 19c

GRAPES, 2 lbs. 29c

HOT HOUSE

TOMATOES, 1 lb. 27c

FLOUR, 5 lbs. 41c

Kadar se nahajate v tej okolici, se ustavite v eni ali drugi teh naših trgovin:

667 E. 152 St. — 16201 WATERLOO RD.
821 E. 222 St.